

INDHOLD:

Hedeselskabets
sølvbæger

Forstander
Hans Hansen,
Graasten

De irske moser

Tastum sø

Oplag: 19.300

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

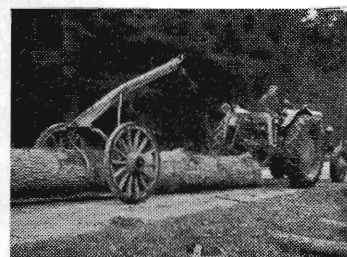
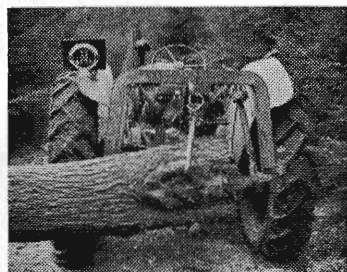
Nr. 3 - 80. årg.

10. marts 1959

Nuffields kraftige motor kommer rigtig til sin ret ved det hårde og krævende skovarbejde . . !

Nuffield med det kolossale kraftoverskud klarer det hårdeste arbejde – i al slags vejr. Det er den bedste slider De kan få. Den kraftige hydrauliske løft er uhyre let at indstille i højden og tager uden vanskelighed selv de største stammer. Den lille venderadius giver en enestående manøvredegtighed og hurtig og nem kørsel mellem stammerne. Den overdimensionerede kobling på 28 cm kræver ingen indvendig justering eller smøring.

Nuffield leveres med 56 eller 45 HK diesel motor (SAE).

De 50 huller for ophængning af redskaber foran, bag og under traktoren giver utallige anvendelsesmuligheder.

Nye priser.
Nye fordelagtige betingelsesvilkår.

NUFFIELD
UNIVERSAL
TRAKTOR

Tal med den nærmeste
Nuffield-forhandler om en
demonstration –
der er Nuffield-forhandlere
overalt i Danmark

DANSK OVERSØISK MOTOR INDUSTRI A/S - GLOSTRUP

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby - Telf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820)

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør

i størrelse fra 2 til 15 tommer

Indhent tilbud - Tlf. Højslev 3

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer

Tjæreborg Cementstøberi,

Hurtig levering Telefon 21 Reel betjening

ELEMENTBROER

Jernbetonspunsplanker — Specielle emner efter opgave.

N. SKYTTE

Ringkøbing Cementvarefabrik - Tlf. 601—602

Videbæk Cementvarefabrik - Tlf. 214

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Holstebro

betonvarefabrik

v. Anton Madsen

Holstebro . Tlf. 3

Alt i Betonvarer

indentor

Dansk Ingeniørforenings

Normer

Viborg Andels-

Svineslagteri

vore udsalg bring. i erindring

Tlf. 137 og 779

Røde

drænrør

D. S. nr. 403, syrefast kvalitet

● Fredenshøj Teglværk

Aabenraa Telefon 22127

Philipsen & Hall [^]/_s

Sct. Mathiasgade 88 . Viborg

Elektriske anlæg

Vandværksanlæg

Telefon 173 og 174

Krogsgades Cementstøberi

J. Halvorsen & Sønnen

Kontor

Dannebrogsgade 22, Aarhus

Telefon * 2 55 99

Ny fabrik i Vejlbj

Alt i betonvarer D. S. 400

Frøavlscentret

HUNSBALLE

Holstebro - Tlf. 533

Frøavl og frøhandel

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon 1400 (4 lin.)

Sct. Mathiasgade 68

Kontortid: Kl. 9—15

Lørdag: Kl. 9—13

Aftenekspedition:

Fredag: Kl. 19—20

Filialer:

Karup

Flyvestation Karup

Mammen

FIONA MUFFEKIT

*- gør arbejdet lettere
og muffen tættere*

FAAS HOS
TØMNERHANDLERE - BYGNINGSMATERIALEFORRETNINGER
SAMT STØRRE BETONVAREFABRIKER

SVENDBORG TAGPAP- & CEMENTVAREFABRIK

Hulkjærhus Planteskole

RØDKJÆRSBRO

Telefon Ans 25

Planter til skove,
læhegn og haver

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62

og fiskerihavnen

Børnelammelses- og ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeforening

Vesterbrogade 15

København V

Telef. 6659 - 5974

Stenvad

CEMENTSTØBERI

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør føres

Altid leveringsdygtig

E. DALGAARD SØRENSEN ¹/₅
AARHUS TELF. 578 00

STATSANSTALTEN FOR LIVSFORSIKRING
ÆLDST STØRST

Altid prima røde drænrør

**Silkeborg, Herning og omliggende
teglværkers salgskontor**

Torvet 6, Silkeborg

Telefon 1200

repræsenterer følgende værker:

A/S Lysbro Teglværker
De Forenede Teglværker,
Lysbro

Bøgild Teglværk, Lysbro
Vinderslevgaard Teglværk
Paarup Teglværk

Bjødstrup Teglværk

Gjern Teglværk

Visgaard Teglværk

Højriis Teglværk, Ikast

De forenede Midtjydske
Teglværker, Herning

AKTIESELSKABET

SILKEBORG BANK

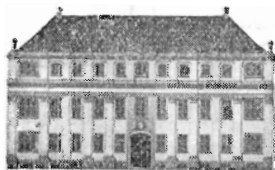
GRUNDLAGT 1882

Aktiekapital og reserver kr. 4.800.000

Telefon 1122 (5 linier)

Den almindelige Brændforsikring

for Landbygninger, opretter ved kongelig Anordning
af 1792

Brændforsikrer Bygninger
- færdige og under Opførelse -
med fast Inventar

HOVEDKONTOR:
STORMGADE 10 - KØBENHAVN K.
C.: 1100

Vestjysk

Trælasthandel

Varde

Betonvarefabrik

H. Kunøe og Aage Pedersen

Varde . Tlf. 519 - 520

Landbrugsrør

(drænrør)

efter Ingf. normer

FORLANG TILBUD

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontor i

Karup og Kølvrå

Hune Plantage

til Salg - ca. 120 Td. Land -
Fredskovsforpligtelse.

Tlf. Pandrup 35 Kl. 19—20.

RATIN, Virginiavej 7, Kbhvn. F. Tlf. 60. *8800

FORLANG
„ODIN”
ØL
FINESTE KVALITETER

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 3

10. marts 1959

80. årg.

udgår 16 gange årligt og sendes til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 50 øre pr. mm. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Redaktionsudv.: Afdelingsl., skovrider B. Steenstrup (formand), overingeniør N. Venov og distriktsbest. J. Alsted. Redaktør: H. Skodshøj. Carlo Mortensens Bogtr., Viborg

Indhold: Hedeselskabets sølvbæger. — Forstander Hans Hansen, Graasten. — De irske moser. — Tastum sø. — I få ord.

Forsiden: Hedeslugt med enebær i Midtjylland.

Hedeselskabets sølvbæger

er fornylig uddelt til følgende fire hedeopdyrkere på Viborgegnen. Som det vil fremgå af de her gengivne korte omtaler af de hædrede ægtepar, er det hver for sig en beundringsværdig indsats, der er øvet:

Lars Chr. og Agnethe Laursen, Liseborg, Viborg. Fra en røgterplads i Vinding ved Holstebro kom ægteparret i 1911 hjem til hans fødehjem for at overtage dette, idet faderen pludselig døde og moderen sad tilbage med helt små børn, den yngste født efter faderens død.

Ved overtagelsen hørte der til ejendommen 30 tdr. land, heraf dyrket 11 tdr. land, 2 små heste, 3 køer og 1 gris.

Opdyrkning og mergling igangsattes og i 1939 købtes yderligere 28 tdr. land til for 1200 kr. I 1936 købtes atter 30 tdr. land hede, og da ejendommen blev afstået i 1949 var der kun 2 tdr. land hede tilbage. Læplantningen blev hurtigt taget op og ialt er der nu på gården ca. 7 km læhegn, altsammen plantet af ejeren, hans kone og børn. Desuden er der plantet 8 tdr. land af heden til plantage.

Ved overtagelsen var bygningerne små og gamle, som udvidedes og forbedredes. 1923 blev der bygget lade og kostald, 1928 stuehus, 1935 mere stald, svinesti, kartoffelkælder og endelig i 1937 hønsehus, maskinhus m. m. L. C. L. overtog ejendommen for 3400 kr. i 1911, ved afståelsen repræsenterede den en værdi på ca. 80.000 kr. (1949). Ved afståelsen var den faste gæld 12.000 kr. 1949 var der på ejendommen 3 heste, 17 køer, 15 ungkreaturer og svinebesætning. Ved siden af arbejdet i bedriften har L. C. L. fået tid til en hel del offentlige

hverv: i 25 år formand for den lokale husmandsforening, de sidste 5 år tillige kredsformand, desuden i forskellige bestyrelser.

Disse kendsgerninger taler om flid og nøjsomhed, og der kan være grund til at fremhæve den indsats som fru Laursen har ydet. Fru Laursen fik straks ved overtagelsen arbejdet med mandens små søskende, foruden sine egne to, som kom til efterhånden. Samtidig hjalp hun til ved markarbejdet, med mergelkørsel og -spredning (fik til hjælp til huset og børnene 2 øre pr. spredt mergeldyng). Ved overtagelsen af ejendommen var der ingen brønd og man måtte hente al vand ca. 2 km borte, indtil en brønd blev gravet i 1912.

Astrid og Hans Gaardsdal, Finderup Følle, Skelhøj. Hans Gaardsdal overtog sin nuværende ejendom efter moderen i 1924, men havde allerede drevet ejendommen gennem flere år, idet faderen døde da H. G. var 7 år. Farfaderen, som havde begyndt på den bare hede, hvor gården nu ligger, i 1857, tog ved sønnens død fat igen sammen med den 7-årige H. G. og svigerdatteren.

Der blev kørt mergel og opdyrket hede. Fra 15-års alderen har H. G. udført det meste af arbejdet på ejendommen, bortset fra tiden som soldat.

Ved overtagelsen i 1924 var der til ejendommen 40 tdr. land opdyrket, kun meget lidt plantning og små og gamle bygninger. Siden er der opdyrket 35 tdr. land, således at der nu er 75 tdr. land opdyrket. Der er merglet overalt og plantet hegn i stor udstrækning. Bygningerne er helt fornyet. Lade blev bygget kort efter overtagelsen i 1924, kostald bygget i 1936 og stuehus kort før krigen i 1939. Ved overtagelsen i 1924 var ejendomsskylden på 4000 kr., i dag er den på 38.800 kr. Dengang var der på ejendommen 10 kreaturer, i dag er der 10 køer plus opdræt, en del svin, og desuden udnyttedes et større areal til kartoffelavl med salg af kartofler for øje.

Anne Lore og Kristian Kristiansen, Nr. Feldingbjerg, Højslev. K. K. er født i Fly 1912 i en stor søskendeflok, faderen døde 1915, og fra 11 års alderen har K. K. været ude at tjene til 1942.

K. K. er uddannet som delingsfører på Ollerup 1932, har været på St. Restrup husmandsskole 1936. Senere på Blangstedgård forsøgsstation og et halvt år på lignende institution ved Magdeburg i Tyskland, begge steder var det især plantning som K. K. studerede og var interesseret i.

September 1942 købtes 28 tdr. land pløjet hede, som blev merglet og en del tilsået samme efterår. K. K. havde da 1 sp. heste, 1 vogn, harve og plov, desuden nogle sættekartofler tjent ved optagning af kartofler. Det følgende forår blev hele arealet tilsået, der blev bygget

et hønsehus, som blev bolig for K. K. i de kommende år. Hestene fik plads i en jordhule og efter høsten blev der af det pressede halm bygget en »kostald« med plads til 2 køer og 2 grisesøer.

Straks ved overtagelsen begyndtes læplantningen, og i dag findes ca. 10 km læhegn på gården, alt plantet og meget fint vedligeholdt af K. K. personlig.

I 1946 købtes 23 tdr. land nypløjet hedejord (8 tdr. land solgt 1954) og i 1950 3 tdr. land eng.

Ejendommens samlede areal er i dag 46 tdr. land, marken er i meget god drift, velgødet og med store afgrøder, desuden 1 td. land med frugt. Der dyrkes et anseeligt areal med kontrollerede kartofler.

I 1943 søgtes statslån, og K. K. huggede i vinterens løb selv tømmer til byggeriet, der kom igang sommeren 1944, stald og lade blev færdig 1944, stuehus i 1945. Kostalden er udvidet i 1954, så der nu er plads til 12 køer + 18 stk. ungvæg. Der er bygget siloer, maskinhus, kartoffelkælder m. m. i de forløbne år.

K. K. har aldrig haft fast hjælp på gårde, men har selv passet det hele, også husholdningen, til han i 1952 blev gift. Ved siden af har K. K. haft tid til gennem adskillige år at lede gymnastikken i den lokale gymnastikforening.

Alfred og Dagmar Sørensen, Vidstrup, Borridsø, Ulstrup. Alfred Sørensen, født 1904 i Vidstrup, og Dagmar Sørensen, født 1902 på Aidt mark, overtog i 1928 en udmark på 12 tdr. land forsømt agerjord og 7 tdr. land mose og engjord og fik statslån til byggeri. De første år kunne der med besvær holdes 3 køer på ejendommen. A. S. søgte om grundforbedringslån til de 7 tdr. land, men kommunen ville ikke anbefale lånet, idet sognerådet ikke troede, at opdyrkningen kunne gennemføres, så A. S. måtte skaffe pengene på anden måde. Dræning og mergling blev påbegyndt i 1932 og blev tilendebragt i de følgende år. Økonomien blev klaret bl. a. ved en stor personlig arbejdsindsats.

I dag er der på stedet et veldrevet brug, marken er i god kultur, der holdes en besætning på 6—7 malkekøer med tilsvarende opdræt, stor svinebesætning og stort hønsehold.

Alfred og Dagmar Sørensen er begge stille mennesker, der ikke ønsker at snakke meget om deres indsats, men de har på den plet, hvor de fik deres virke, med stædig energi og på trods af andres skepsis gjort Danmark større indadtil.

Forstander Hans Hansen, Graasten

Forstander for Graasten landbrugsskole indtil 1957 Hans Hansen afgang den 5. februar ved døden efter flere års sygdom. Siden

1953 havde han været medlem af Hedeselskabets bestyrelse, indvalgt af selskabets repræsentantskab.

Det kom helt overraskende, da Hans Hansen i 1957 i en alder af kun 65 år gik af som Graasten landbrugsskoles forstander. Han virkede så ung, ikke alene af udseende, men også af sind. Altid havde han et smil på læben og var parat til en livlig debat om tidens aktuelle begivenheder.

Frisk og uhildet i alle forhold var han en god mand at hente råd og vejledning hos. Blandt sine venner — og mange siger, at han kun havde venner — var han højt agtet og afholdt. Få kunne som han inspirere sine elever og få dem til at leve personligt med i undervisningen. En glad sang havde han altid parat, hvori han kunne give udtryk for det, der rørte sig i ham. Nu er smilet og de gode ord ikke mere, og rundt i landet vil der sidde hundreder af gamle elever og andre hundreder af venner fra ungdommen, der med glæde og tak vil huske hans givende sind og med sorg tænke på, at de ikke mere vil få lov at møde ham.

Det var kun få år, Hans Hansen fik lov at virke i Hedeselskabets bestyrelse, men også her satte hans gerning spor.

Han var medstifter af flere plantningsselskaber.

I taknemlighed vil Hedeselskabet bevare og ære hans minde.

Niels Basse.

De irske moser

Af H a r. S k o d s h ø j.

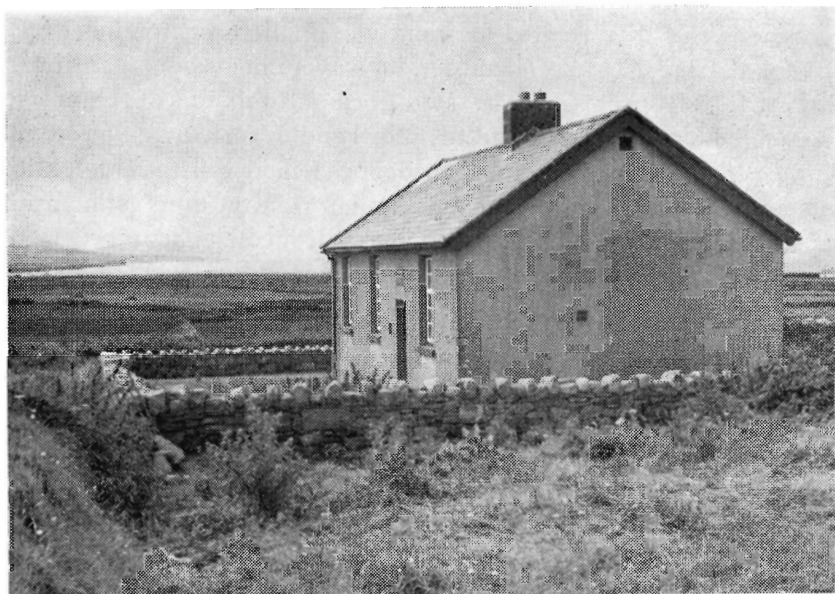
Overalt, hvor man i Irland diskuterer landbrugets muligheder og fremtid, rejses straks spørgsmålet om de irske moser. Udnyttelse af tørvemoserne, afvanding, kultivering af afgravede arealer, dyrkning af selve mosearealerne uden afgravning, beplantning o. s. v. interesserer alle. For ca. 100 år siden var imellem en femtedel og en sjettedel af Irland dækket af moser, og selvom der siden 1922 er taget effektivt fat på problemet, er stadig ca. 1,3 mill. ha betegnet som mose, en betegnelse som omfatter alle kendte former af mose, men navnlig præget af højmoseformen, der i Irland særlig er et klimafænomen skabt af den store nedbør og den relativt høje gennemsnits-temperatur, så luften altid er helt mættet med vanddampe. Det er kun få steder i verden, at man på samme måde oplever, at moserne breder sig og følger landskabets konturer fra dalene op over bjergsider. I Irland kaldes disse moser da også »blanketbogs«, d. v. s. ordret oversat »tæppemoser«. Udbredelsen hænger i nogen grad sammen med, at undergrunden består af uigennemtrængelig ler eller klippe, ligesom der også i adskillige områder i lavlandet er betydelige alforekomster under mosebunden.

Det er næsten 150 år siden, at de irske moser systematisk blev undersøgt, og allerede da var de irske farmere langt forud for andre lande med hensyn til viden om en række kendsgerninger om moser, deres udvikling og eventuelle dyrkning. Endnu omkring år 1800 regnede man helt fejlagtigt i Danmark med, at moser voksede til igen med tørvemasse i løbet af 20—30 år, medens et værk fra 1780 i Irland kan redegøre nøje om mosetopografi. Der er i Irland eksempler på, at betydelige mosearealer har været dyrket gennem adskillige århundreder, og i hele det 19. århundrede er der konsekvent indtaget afgravet mose til dyrkbar jord, ganske som vi herhjemme længe før Hedeselskabets stiftelse har gode eksempler på opdyrkning af hede, men derimod ikke af egentlig mose.

Systematisk arbejde med kultivering af mose blev indledet under den første verdenskrig, men tog først virkelig fart, da »Den store Landkommission« i 1927 gennemførte oprettelsen af 128 nye irske landbrug på arealer med svære tørvelag. Hvert brug blev på 16 ha, hvoraf kommissionen først havde kultiveret ca. 1 ha, inden ejendommene blev overladt nybyggerne. Forsøget må betegnes som mindre vellykket. Det gik bedre med tilsvarende planers realisation i 1931—40 og senere under landbrugsministeriets ledelse i 1940—49. Adskillige

brug oprettet i disse sidste 2 perioder er vellykkede og gode eksempler.

Mosekultiveringen har i Irland mødt uhyre mange vanskeligheder, fordi det viste sig, at de midler, der skulle bringes i anvendelse, ikke kunne tilrettelægges efter enkelte og ensartede linier. Dels var moserne af vidt forskellig karakter, selve tørvemassens sammensætning kunne variere helt anderledes end der forud var kendt, og man

Barneskole i Vestirland. Børnene søger hertil fra ejendommene indtil 5—7 km's afstand. Læreren bor 15 km fra skolen. I baggrunden udsigt mod Atlanterhavet. Legepladsen er hyppigt oversvømmet af indstrømmende overfladevand. Den vedvarende græsmark i forgrunden var ufarbar på grund af vand. Fot. H. S.

lærte ad erfaringernes kostbare omvej, at det var helt afgørende, hvilke metoder, der var anvendelige, for at de passede til formålet med kultiveringen: Græsningsarealer, almindeligt sædskiftelandbrug, havebrug eller tilplantning med træer. De sidste 20 års forsøg og videnskabelige undersøgelser har imidlertid bragt store resultater, således at irerne nu med hensyn til de forskellige mosetyper erklærer, at der her er mindst ligeså mange særlige faktorer at tage hensyn til, som når man i andre lande — f. eks. i Danmark — er nået til ved undersøgelse af mineraljord at klassificere den efter forekommende manglende næringsstoffer. Klassifikation af de vigtigste forskelle i mosetyperne er nu i alt væsentligt fastlagt.

Et af mosens fysiske forhold, der i Irland spiller en afgørende

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen

Købmagergade . København K.

Entreprenørmateriel af enhver art....

Lokomotiver, tipvogne, spormateriel,
gravemaskiner, kraner, dieseldumpers,
pumper etc.

SOPHUS BERENDSEN A/S

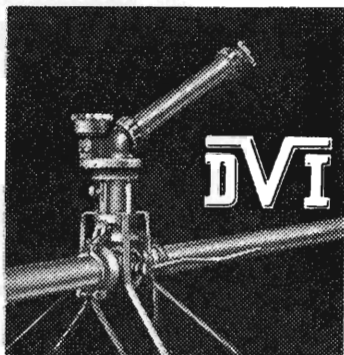
»Ørstedhus«, København V.
Tlf. C. 8500 . Tlgr. Berendsen

SOLIGNUM

TRÆKONSERVERINGSFARVE
mod råd og svamp

Fås hos farve- og temmerhandlere
samt bygningsmaterialeforretninger
CARLSEN & PLENGE, SØBORG

VANDINGSANLÆG

med Kanoner eller Sprinklers

DANSK VANDINGS INDUSTRI

Snoghøj, Fredericia

Tlf. Erritsø 128

Aktieselskabet
L. Hammerich & Co.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1884 . Tlf. 2 71 86 (3 lin.)
Aarhus

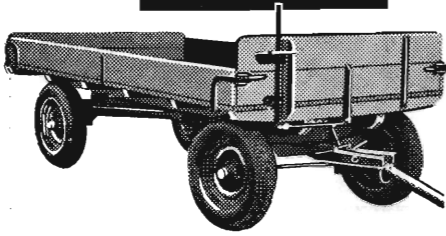
Viborg Papir-Comp.

Papir & Papirvarer en gros
Bogtrykkeri
Kontorforsyning

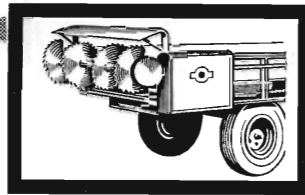
Sct. Mathiasgade 31—33
Tlf. Viborg 802—803

AERGLIT
DANSK SIKKERNEDSPRÆNGSTØF

HEM

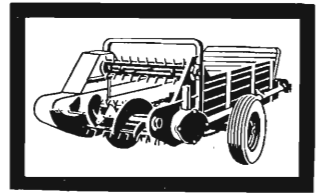

Robuste og praktiske traktor- og landbrugsvogne i mange forskellige størrelser og typer.

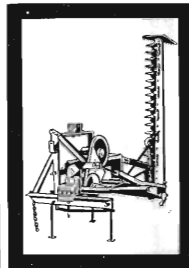

HEM staldgødnings-spreader. Moderne kvalitetsmaskine, der kan påmonteres HEM to-hjulede undervogne.

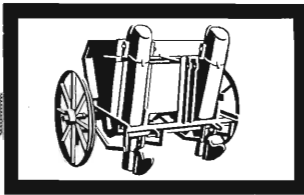
Ny, lavere gødnings-spreader af samme robuste konstruktion. Forlang specialbrochure hos Deres forhandler.

Kartoffellæggeren RA-TO. 2- eller 4-rækkers maskiner med eller uden forvogn for traktor eller hestetræk.

HEM-traktor-slåmaskine er trepunktsophængt. Den er let at montere og afmontere, forsynet med S.K.F. kuglelejer, — en robust og handy maskine.

Skive Cementstøberi
KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921
NORMRØR
med garantimærket Δ
Imprægnering
Brødrør

Røde
DRÆNRØR
fra 2" — 12" haves
altid på lager
Forlang tilbud
"Sofienlund"
TEGLVÆRK
Telefon 10 Ulstrup

Røde drænrør
indtil 16" diameter
A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Tlf. 67 Ulstrup

FRØCONTORET
KOLDING
Telf. 4344
FRØAVL
FRØHANDEL

Tårnsilosten
Drænrør
Baumadæk
Tagsten
Mursten
KÄHLERS Teglværk
Korsør

Kaas-
Briketter
Hovedforhandler:
Nordjyllands
Kulkompagni
Nørresundby
Telf. 4227 . 4228
Fabrik: Kaas
Telf. Kaas 11

A/s De forenede Teglværker
EGERNSUND - TELF. GRAASTEN 51713 OG 51714
LEVERER TEGLVARER OVER HELE LANDET

rolle, er tørvemassens højst forskellige evne til at holde på fugtigheden, man har fastslået, at dette hænger nøje sammen med sammensætningen af de meget rigt varierende plantesamfund, der oprindeligt har dannet tørvemassen, således at man nu ved en plantebestemmelse

Ruin fra normannertiden i Midtirland. Det fritstående tårn i baggrunden blev kaldt duetårnet, og det hævdes, at det i slottets storhedstid kun havde været benyttet til duer og som sådan var noget enestående i Irland.

Fot. H. S.

i tørvemassen har mulighed for at planlægge efter ret sikre linier med hensyn til kultivering af det pågældende moseareal.

Et andet vigtigt forhold, som irlænderne efterhånden tillægger meget stor betydning, er undersøgelser af, hvorledes rødderne fra forskellige landbrugsafgrøder — f. eks. sukkerroer — eller fra træer påvirker tørvemassen og dermed muligheder for fremskyndet microbiologisk omsætning og nedbrydning. På linie hermed arbejdes der meget intenst med undersøgelser, der har til mål at fastslå, hvorledes de bedste kemiske tilstande kan opnås til at fremme betingelserne for kultivering.

I Danmark har mosekultivering nok spillet en betydelig rolle, men kun en lille rolle i forhold til hedeopdyrkningen. Modsat er i

Irland kultivering af moserne af altoverskyggende interesse. I store områder navnlig ud imod vest er moserne den eneste jordbund, hvor der kan vindes nyt land.

Netop i disse vestlige grevskaber findes der en vis overbefolkning, som lever på meget små brug, således at det vil løse et stort social-

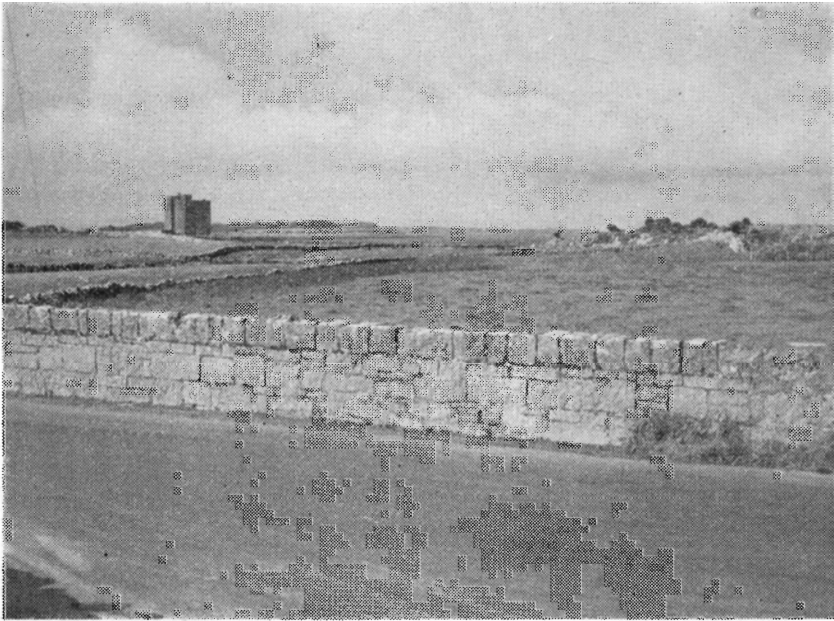
Billede fotograferet den 20. august, hvor roerne lugedes og udtyndedes for første gang. Det sker hyppigt, at roerne fortsætter væksten til langt ind i december og kan sidde i jorden endnu i januar måned. Motivet er hentet fra en mønsterejendom, hvor digerne var ryddet og driften i løbet af de sidste 4 år omlagt til korn og rodfrugt. Der var alle vegne drænet til åbne grøfter langs skellene. Fot. H. S.

økonomisk problem, om det lykkes ved opdyrkning af moserne, dels at skabe tillægsjord til bestående brug og dels at skabe plads for nye brug. Kan det gøres blot for nogenlunde antagelige udlæg fra staten og blot med en rimelig margin for at kunne gennemføres med held, er den irske stat parat til at gå meget vidt for at løse denne opgave.

I øjeblikket kan der kun ernæres eet får på 2—2½ ha mose eller højland, og med de tekniske hjælpemidler, man råder over i dag, er dette alt for lidt.

Det nationale irske selskab »Bord na mona«, der på så mange områder gennem de sidste 30 år — i en lang årrække inspireret af direktøren, videnskabsmanden dr. Andrews — har ført an i arbejdet med moserne, har forlængst tilrettelagt og planlagt selskabets udnyttelse af tørvemasserne, således at der ved afgravningen, med langt

sigt efter senere kultivering af de afgravede arealer, samtidig gennemføres afvædningskanaler, grøftesystemer, dræning og udpumpning af vand. Det er et forberedende arbejde, der med rette kan tillægges den største værdi. Selskabets virksomhed er da også fulgt op af statens forsøgsvirksomhed, således at de kommende års vigtigste

Fra Galway County. Stendigerne er her mange steder sat op med stor kunstfærdighed. I baggrunden tæt ud mod havbugten er et gammelt slot af stor skønhed undtagelsesvis ved at blive restaureret. Det siges, at en del af beboerne på øerne her er de eneste folk, der bruger det gamle gæliske som talesprog. Fot. H. S.

opgaver er dels at anvise de bedste metoder til kultivering af Bord na mona's afgravede arealer og dels at angive teknikken ved overfladekultivering af ikke afgravede dybe moser.

Disse sidste undersøgelser vedrørende de dybe mosers kultivering udføres fra Eksperimental-Mosestationen i Glenamoy, hvor den unge — glødende ivrige — videnskabsmand P. J. O'Hare har fulgt helt nye veje, som hans kolleger og andre kalder opsigtsvækkende. Fra en tilsvarende forsøgsstation i Derrybrennan med en underafdeling i Clonsast ledet forsøgene på den afgravede mose.

Glenamoy forsøgsstation blev oprettet i 1955 midt i et uhyre moseareal, stærkt kuperet, tæt ud mod Atlanterhavet, hvor det regner 270 dage om året og med en nedbør på omkring 2000 mm. Der

findes overhovedet ikke læ for den stærke blæst fra Atlanterhavet, så man vil forstå, at det ikke er særligt tiltalende forhold, der bydes stationens mandskab, der er isoleret en halv snes km fra nærmeste nabo og meget langt fra ethvert bysamfund.

Et landskabsbillede fra Nordvestirland med et lille landsbysamfund bagude. Fot. H. S.

Det er interessant at kigge lidt på de problemer, der arbejdes med på Glenamoy. Det, det først og fremmest gælder om, er at finde frem til de relativt billigste metoder for kultivering, udvikle en teknik, der enten ved dræning, udgrøftning eller ved særlig valgt form for landbrug kan føre til en anvendelig udnyttelse af mosen. Man ved, at man ved en passende behandling af overfladen, der altid er en farbar, fast skorpe, som regel lyngklædt, kan opnå visse resultater, men man vil videre, finde vejen til virkelig produktiv rationel udnyttelse. Og vejene synes at være stukket ud.

Detaljerede undersøgelser er gennemført i Glenamoy for dybde- og bundforhold — der er indtil 6—7 meters dybe tørvelag — med en overflade, hvis højdeforhold svinger mellem 0 til 75 meter. Reaktionstallet ligger overraskende højt, i overfladen mellem 5 og 6 og længere nede i dybderne helt oppe på 7—9, så det er ikke her en overvældende kalktrang, der er det store problem. Det minder mere om danske lavmoser, men askeindholdet er alligevel kun fra 2—6 %.

Kvælstofprocenten ligger på 1,5, og både kali og natrium ligger overraskende højt.

Der foretages fra stationen vidtgående og interessante forsøg med drænafrstande, drændybdede, bevægelser og ændringer i fugtighedsfor-

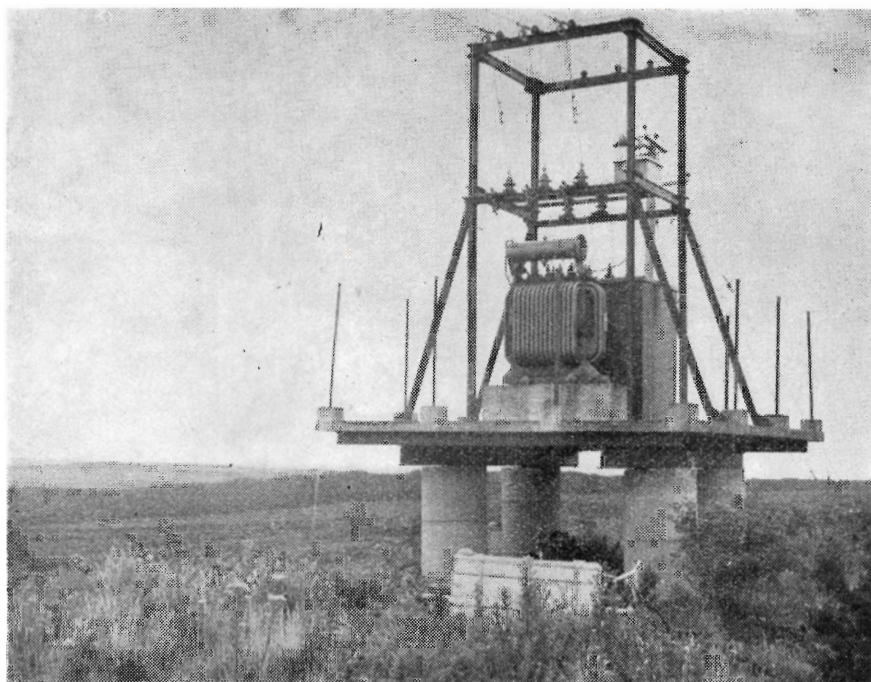
Fra en af Bord na monas arbejderbyer i et af de store moseområder, hvor tørvden forvandles til elektricitet. Bygningerne grupperer sig om en stor åben plads, hvor børn og æselføl har en herlig legeplads. Fot. H. S.

holdene i forskellig dybde, overfladeafstrømninger, fordampning, dræningens indflydelse på afgrøderne, temperaturforhold og biologiske strukturændringer i forhold til forskellig grad af afvanding. Det kan her nævnes, at fugtighedsforholdene i tørvlagene kun ændres indenfor mindre end en meter fra de åbne drængrofter. Bord na mona har iøvrigt konstrueret en særlig og meget let drænplov til dybdræning.

Overensstemmende har denne ringe virkning af dræning medført, at man i almindelighed kultiverer overfladen, når man ønsker at frembringe korn- eller græsafgrøder ved fræsning til ca. 10 cm, hvorved der samtidig tilføres nødvendige gødningsmidler og kalk. Det er den mindste dybde, der giver et rimeligt resultat med hensyn til rodudvikling, bortset fra havre. Det noteres med blandede følelser, at en kortere tørkeperiode i sommeren 1957 bragte en forsøgsmark

i fare for vandmangel, skønt der 8—10 cm længere nede var 94 % vand i tørvemassen.

Der kæmpes også med vanskeligheder for at få overfladevandet hurtigt fjernet, hvorfor man forsøger at give alle kultiverede arealer

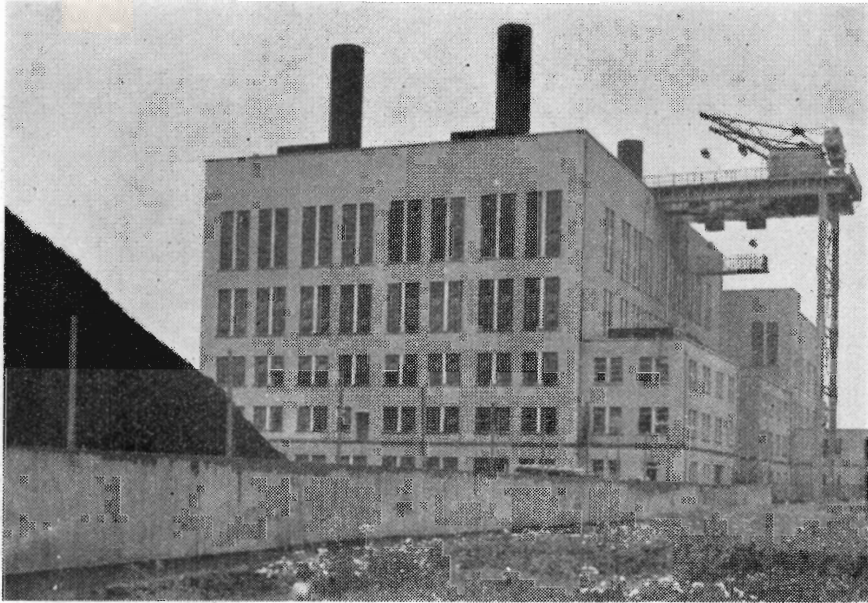
Transformatorstation i en af Bord na monas moser. For 8 år siden var mosens overflade i højde med platformen. Der er ikke omkring transformatoranlægget tale om afgravning, men kun om sætning af mosen som følge af udgrøftning og afvanding. I baggrunden skimtes en mange km lang dyng af affræset tørv (milled peat) parat til at transporteres ind til kraftstationen. Fot. H. S.

en svag hældning fra midten ud mod grøften på siderne, men det medfører også ofte, navnlig i det 1. og 2. år, at såsæd og gødning jævnlige skylles væk. I de vanskelige perioder omkring den sene høst er combineren blevet en værdifuld og billigørende hjælp.

På forsøgsstationen håber man også på at kunne konstruere mekaniske apparaturer, der er specielt egnet for disse ganske særlige forhold.

Gødningstilførsel og arten af denne volder store vanskeligheder og rejser særlige problemer, fordi den anvendte overflade kun går så lidt i dybden i de første år, men man er langt fremme, bl. a. vil man med interesse notere, at råfosfat anvendes med held. En tilførsel af 40 kg kobbersulphat pr. ha viste en kærnesætning i havre og

byg, 5—7 gange større end hvor kobber ikke var tilført. Mulighederne for at producere korn på nykultiverede mosearealer tillægges meget stor betydning for eventuelle nye brugs oprettelse. For græsafgrøderne med iblandet kløver har tilførsel af molybden vist sig at være absolut nødvendig.

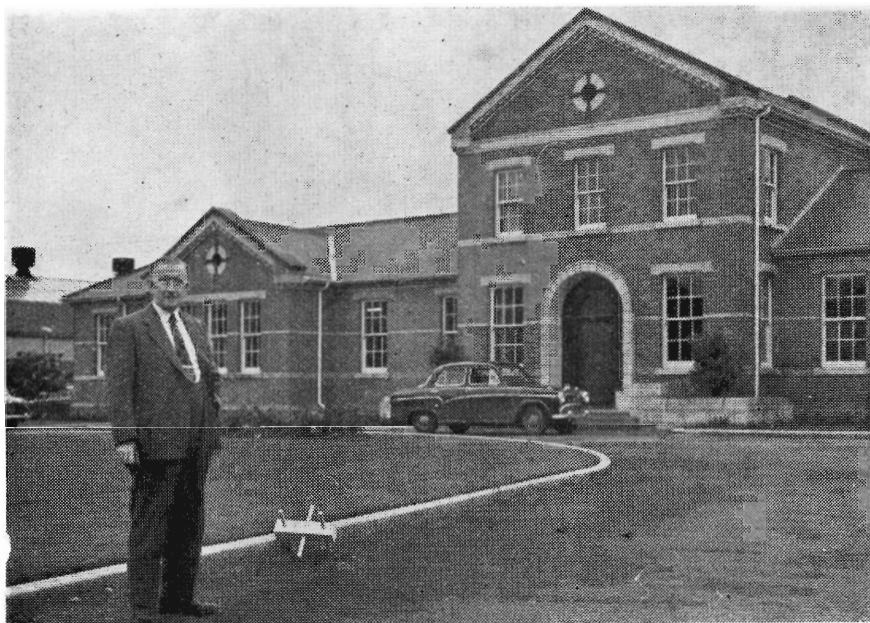
Kraftstation under Bord na mona, hvor tørvene forvandles til elektricitet. Bord na monas program omfatter udbygninger af virksomheden til en bekostning af 14 mill. pd. st., således at den årlige produktion af tørv skulle op på 4,5 mill. tons. Fot. H. S.

Kalktilførsel sker ved hjælp af fin-pulveriseret kalksandsten (limestone), men det er kun begrænsede mængder, der skal tilføres, til gengæld synes man at have erfaret at mindre tilførsler med få års mellemrum giver det bedste resultat.

Naturligvis arbejdes der også med de gamle tyske, her i Danmark en periode meget anvendte, metoder med tilførsel af overfladelag af ler og sand, idet man er klar over, at den hurtigst mulige mineralisering af et dyrkningslag er af den mest vitale interesse.

For at kunne arbejde på alle felter, der vedrører mosernes omdannelse til produktive områder, er der indenfor stationen skabt et særligt forsøgsbrug på ca. 80 ha, hvortil er knyttet et anlæg af brede læbælter (på 16 ha). De sidste er opbygget efter amerikansk forbillede med lave træarter yderst og træarter med høj vækst i midten, men opbygget efter et specielt på Glenamoy skabt system, så man håber på ved udtynding i de kommende år at få hegnene til at udvikle sig

efter loven om, at vinden skal kunne slippe igennem med en dertil svarende nedsættelse af vindstyrken, som jo her så nær Atlanterhavet hyppigt udvikler sig til rene orkaner. Fra læbælternes anlæg og fremover følges hegnenes indvirkning på de forskellige klimatiske og

Bord na monas laboratorium og tekniske forsøgsstation, som samtidig indbefatter et overordentlig interessant tørve-museum, hvortil mange lande har afgivet materiale, bl. a. er der også tørveprøver, briketprøver og maskinmodeller fra Danmark. Til venstre i billedet stationens højt ansete leder. Fot. H. S.

vækstmæssige forhold med grundig opmærksomhed. Under besøget blev forstander O'Hare gjort bekendt med Martin Jensens doktorafhandling om »Sheltereffects«, og afhandlingens enkeltheder interesserede ham levende, så det udviklede sig til en eksamination af den besøgende dansker i stedet for, at det omvendte burde have været tilfældet, for her var nok at høre om og lære af.

I Derrybrennan og Clonsast arbejdes der på samme intensive måde med problemerne om dyrkning af de afgravede arealer. Også her er vanskelighederne utallige, også fordi forholdene er så vidt forskellige.

Hvor afgravningen af tørvenerne kan gå til bunds, således at kun en passende rest efterlades, kan der generaliseres, men på de uhyre arealer, hvor de nederste 1—2 meter af tørvedyndet er fyldt med fyrrestubbe tæt ved siden af hinanden, melder sig ganske særlige problemer. Det er navnlig på disse arealer, at tilplantningsforsøgene

*tænk på foråret -
bestil markfrø nu . . .*

Erfarne landmænd foretrækker frø fra FDB af DLFs avl, og frøet bestilles allerede nu

i Brugsen eller i

Landbo- og Husmandsforeningen

DLF-LHF og FDB
i samarbejde om
levering af markfrø

Jordbrugskalk

Ferslev Kalkleje
pr. Ellidshøj

Batum Kalkleje pr. Roslev
Tlf. Aasted 66

Mergel

Levering fra lokale Lejer

Brunkul

Midtjysk Brunkul Industri
Søby pr. Kølkær
Tlf. Kølkær 28

Tegl

Katrinebjerg Teglværk
pr. Hejnsvig
Tlf. Hejnsvig 17

H. THEUT A/S

Ingeniør- og
Entreprenørforetning
Telefon Viborg
Viborg 1580 Skovbrynet 23

Herning Hede- & Discontobank

10—12½, 14½—17
Telefon 5 . 273 . 720

PLANTELÆRRED

Bedste kvalitet m. farvet kendetråd —
såvel i ruller som i afskårne stykker.
Sejlgarn — Jutegarn
Indhent venligst tilbud hos

FYENS SÆKKEINDUSTRI
/ Lydia Gaardon
HAVNEGADE 21 · ODENSE · TLF. 13 15 14

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKEFORSIKRING

Telefon Minerva 350
Gensidigt selskab

★
Ansvarsforsikring

Vester Farimagsgade 18
København V.

★
Automobilforsikring

Husmandsbrandkassen for Danmark

Husmændenes ulykkes- og ansvarsforsikring

Nørre Voldgade 16

København K

Dansk Brandforsikringsselskab

»VERMUND«

af 1904 - gensidigt selskab
Bygninger og løsøre
Virkefelt hele landet

Hovedkontor: Banegaardsplads 4, Aarhus

Trifolium Frø

KØBENHAVN

RANDERS

AKTIESELSKABET
NORDISK BRANDFORSIKRING
ALLE ARTER FORSIKRINGER
GRØNNINGEN 25 – KØBENHAVN

Skandia-kalk

Alle arter jordbrugskalk

Skandinavisk Kalk og Kridt 1/5

Aalborg: Telefon 2 92 55

Driftskontor: Tlf. Sdr. Tranders 147

Kjellerup Betonvarefabrik

ved **I. T. Birk** — Telefon 48 Kjellerup

Etter kl. 17: Rødkjærsbro telefon 14

FØRER KUN Δ MÆRKEDE VARE

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
FORLANG TILBUD

Stenstrup og Odense teglværkers kontorer

Stenstrup - Telefon nr. 19

Prima drænrør

Husmandshypotekforeningen

Nørre Voldgade 16

øbenhavn

STRYG elektrisk...

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor

Telefon 58

ØLGOD

Telefon 59

Aarhus Privatbank

Aarhus

Stiftet 1871

København

LOMBORG'S PLANTESKOLE

GRANHØJ v. AALBORG

TLF. 2 01 01

TLF. 3 40 40

Stort farveillustreret katalog
sendes gratis
på forlangende

HAMMERUM HERREDS

Spare- og Laanekasse

Herning - Telf. 10 . 314

Østergade 6

Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Randers

MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK

v/ Marius Ødum

Kristrup pr. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun Δ mærkede varer
føres

Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

AALBORG
AKVAVIT.

udføres, som regel af statens forstvæsen, men i nøje samarbejde med forsøgsstationer og Bord na mona.

Hvor stor interesse, der knytter sig til disse forhold, vil fremgå af, at landmændene hvert år fremstiller ca. 3 mill. t tørv, anslået til en værdi af omkring 7 mill. pd. sterling. Bord na mona, der dominerer den industrielle tørveudnyttelse — iøvrigt en produktion, der er i ustandselig vækst —, fremstillede derudover i 1957 ca. 1¼ mill. tons tørv, deraf 200.000 tons som fræsetørv. Fræsetørvtækningen er først udviklet i 1955, men alt tyder på, at denne form for udnyttelse i løbet af få år — ligesom herhjemme — hurtigt vil slå maskintørvene ud.

Bord na monas anvendelse af sin tørveproduktion, der altså er ca. 3 gange så stor som hele Danmarks samlede produktion, går praktisk taget altsammen til udnyttelse i de vældige virksomheder, som på 4 forskellige steder producerer elektricitet. Råstoffet tørv anvendes slet ikke før 1950 til elektricitetsfremstillingen, i 1957 var forbruget af elektricitet fordoblet siden 1949, og Bord na mona leverede ca. 25 % af hele strømforbruget.

Anlæggene er planlagt for udbygning i endnu større omfang — der er nok af tørv i Irland. Til sine arbejdere, i 1957 ca. 5000, har Bord na mona ude i moseegnene bygget moderne landsbyer, der tilfredsstiller næsten ethvert krav til en ny tid. Nødvendigheden har tvunget selskabet til dette, men det har vist sig at være en sund investering, der både betaler sig, men navnlig også sikrer, at arbejderstaben bliver ved arbejdspladsen. Det moderne byggeri har samtidig en nyskabende virkning på udviklingen i de ofte ret afsides egne, hvor det har fundet sted.

(Foranstående er en artikel fortsat fra nr. 2.)

Tastum sø

I årsberetningen i fjor redegjorde direktør Niels Basse for Tastum sø og de forskellige landvindingsarbejder, der knytter sig til søens kultivering:

Tastum sø, der ligger umiddelbart syd for Højslev stationsby ca. 5 km fra Skive by, er en udtørret sø. Udtørringen påbegyndtes allerede i 1869, idet søens daværende vandspejl ved gravning af en kanal fra søen til Skive fjord sænkedes 7 fod. Senere, 1870—72, tørlagdes den endnu tilbageværende del af søen ved pumpning, og afvandingsanlæggene er derefter blevet udbygget og forbedret adskillige gange, blandt andet ved anskaffelse af forskellige pumperedskaber og ved uddybning af kanaler, diger m. m.

Som drivkraft ved oppumpning af vandet fra søen har der i tidernes

løb bl. a. været anvendt vindmotorer, højtryksdampmaskiner, dieselmotorer og sugegasanlæg.

Anlæggene tilfredsstillende imidlertid kun i ringe grad de fordringer, som moderne landbrug stiller til afvanding, og Hedeselskabets kulturtekniske afdeling blev derfor i december 1941 af A/S Søvang, der ejer hovedparten af arealerne i den ca. 700 ha store sø, anmodet om at udarbejde forslag til forbedring af afvandingsforholdene. Et forslag hertil blev afleveret af Hedeselskabet i august 1942, og dette forslag gik endvidere ud på at inddrage dele af de stærkt vandlidende arealer udenfor de eksisterende ringkanaler (landkanalerne) under den kunstige afvanding, således at disse arealer også kunne blive effektivt afvandet. Herved imødekom man samtidig et ønske fra en del lodsejere fra Dommerby, der ejer arealer vest for den vestre landkanal, og som også havde andraget Hedeselskabet om at få mulighederne for afvanding af deres arealer undersøgt.

Projektet blev i efteråret 1942 indbragt for Statens Landvindingsudvalg af A/S Søvang og en del af de øvrige lodsejere i søen. Enkelte lodsejere var modstandere af sagen; men da disse kun repræsenterede en mindre del af det interesserede areal, blev projektet på grund af de utvivlsomme fordele, det indeholdt for arealerne, godkendt af landvindingsmyndighederne, og der opnåedes et tilskud på $\frac{2}{3}$ af samtlige anlægsudgifter.

Hedeselskabets forslag gik ud på, at afvandingen af søen i princippet skulle foregå på samme måde som hidtil:

Afstrømningen fra de omkring søen liggende slugter og bakker opfanges af en østre og en vestre landkanal, der i forening delvis omslutter søen, og afledes derfra gennem det tidligere afløb fra søen.

Vandet fra søen løftes ved hjælp af pumper op i den østre landkanal og føres herfra ved det naturlige fald på landkanalen til afløbet fra søen og videre ad dette til Skive fjord. Igennem afvandingskanalerne ledes overflade- og dræningsvand fra områderne i søen til pumpestationen.

Men ved gennemførelsen af Hedeselskabets forslag opnåedes følgende fordele:

Landkanalerne blev, hvor det var muligt, anlagt på mere højtliggende terræn end hidtil og gravet tilsvarende dybere ned. Herved blev muligheden for gennemsivning til søen nedsat betydeligt. Ved landkanalernes flytning blev der desuden inddraget yderligere store, stærkt vandlidende arealer, ialt ca. 110 ha, under den kunstige afvanding.

Ved den kant af landkanalerne, der vender ind imod søen, blev der opført diger af en sådan højde og styrke, at arealerne i søen under de kraftigste afstrømninger (tøbrud eller lign.) og højvande i Skive fjord er beskyttede imod oversvømmelser. Herved blev der afhjulpet en alvorlig mangel ved det gamle anlæg, der kun i meget ringe grad var i stand til at beskytte arealerne mod oversvømmelser, der i tidens løb har givet anledning til store afgrødetab.

Til erstatning for det eksisterende, næsten udslidte pumpeanlæg blev der opført en ny pumpestation med 3 stk. moderne, elektrisk drevne propellerpumper.

To af pumperne har hver en ydelse på ca. 300 l/sek., og den tredje pumpe har en ydelse på 600 l/sek. Propellerpumperne drives af vertikale elektromotorer, der er koblet direkte til propellerakslerne. Elektromotorerne forsynes med strøm fra et i pumpestationen indbygget transformatoranlæg. Hele pumpeanlægget er fuldautomatisk, således at pasningen indskrænker sig til jævnlig påfyldning af smørelse og rensning af risten ved indløbet til pumpestationen for grøde eller lignende. Pumpeanlæggets funktion kan kontrolleres på aktieselskabets hovedejendom »Søvang« ved hjælp af et signalanlæg (2,5 km fra pumpestationen til »Søvang«). Signalanlægget fjernstyres ved hjælp af relaiser anbragt på pumpestationen.

Afvandingskanalsystemet er forbedret ved uddybning af eksisterende kanaler og anlæg af nye kanaler, således at en tiltrængt dræning af store arealer i søen herved blev muliggjort.

Desuden blev der opført en del mindre bygværker, broer og lignende.

Arbejdet blev påbegyndt i november 1942, og man lagde først vægt på at få landkanalerne, digerne og pumpestationen med pumperne færdige. Trods vanskeligheder ved fremskaffelse af materialer under besættelsen lykkedes det at få disse anlæg fuldført i løbet af foråret 1944.

Arbejdet med uddybning af afvandingskanalerne i søen blev derefter fortsat i det omfang, som tilstedeværelsen af arbejdskraft muliggjorde dette. På grund af sødyndets tilbøjelighed til udskridning og opskydning måtte uddybningen af kanalerne foretages i flere tempi, og hele arbejdet blev afsluttet i foråret 1948.

Anlægsudgifterne blev ca. 1.100.000 kr. Da det interesserede areal er på ca. 710 ha eller ca. 1300 tdr. ld., androg anlægsudgiften for lodsejerne med fradrag af statstilskudet gennemsnitlig ca. 515 kr. pr. ha. De årlige drifts- og vedligeholdelsesudgifter er gennemsnitlig ca. 30—40 kr. pr. ha.

Efter afslutningen af arbejdet er der foretaget en omfattende detailafvanding af arealerne i søen, og det kan således nævnes, at A/S Søvang har nydrænet eller omdrænet ca. 700 tdr. ld. af de ca. 780 tdr. ld., som hører under aktieselskabet. Endvidere har »Søvang« foretaget en rørlægning af ca. 35 km detailafvandingsgrøfter, hvorved der er opnået en stor besparelse i driftsudgifterne samt indvundet et areal på ca. 15 ha.

I et mindre område af søen fandtes der enkelte vældpartier, »bylder«, som ikke kunne drænes på normal vis, og disse partier var meget generende for arealets drift.

Til afhjælpning af denne kalamitet har A/S Søvang med et godt resultat ladet foretage en »punktering« af disse »bylder« ved anbringelse af boreringer gennem dyndlaget til det underliggende sandlag. Boringerne er ud-

ført ved nedskylning af 2½ tommer drænrør (i 6—8 m dybde), og udgiften pr. boring har andraget ca. 25 kr.

Den foretagne udbygning af afvandingsanlæggene i forbindelse med den stedfundne forbedrede detailafvanding har givet gode resultater for lods-ejerne i Tastum sø, og såning på de lavtliggende arealer kan nu foretages lige så tidligt som på almindelige markjorder.

Arealerne under A/S Søvang dyrkes meget intensivt, og der avles blandt andet gode korn-, rod- og frøafgrøder. Direktør Christensen oplyser blandt andet, at A/S Søvang på de afvandede arealer i søen har haft byg-afgrøder med et udbytte på 25—30 fold.

Den intensive drift af arealerne i søen efter afvandings gennemførelse har blandt andet givet anledning til, at A/S Søvang har måttet foretage en udbygning og modernisering af den under aktieselskabet hørende hovedgård samt en udbygning af »Søndergaard« i den sydlige ende af Tastum sø, således at driften af en del af arealerne i den søndre del af søen kan foretages fra sidstnævnte ejendom.

I få ord — ★

* *

Hedeselskabets forretningsførere

Hidtidige forretningsfører for Mundelstrup distrikt, lærer Alfred Korsbæk, Minthøjvej 18, Hasle, Aarhus, har ønsket at fratræde og hvervet er derefter overtaget af gårdejer Martin Andersen, Tilst pr. Mundelstrup.

Konsul N. J. Boserup, Fakse, har overtaget hvervet som forretningsfører for Fakse-distriktet i stedet for konsul C. J. Boserup.

Dræningsmester Th. Jørgensen, Bislev, Nibe, har overtaget hvervet som forretningsfører for Nibe distrikt som afløser for Jens Chr. Jørgensen.

Kammerherre J. C. V. V. Grandjean, Vennerslund, Nr. Alslev, har efter proprietær O. Rasmussen, Sundvedgaard, overtaget hvervet som forretningsfører for Nykøbing F.-distriktet.

Gårdejer Otto Junker, Møllegaarden, Hellevad, har påtaget sig hvervet som forretningsfører for Hellevad distrikt efter gårdejer Niels Sørensen, Klovtoft.

*

Forsøgsleder Hardy Knudsen, Borris, er udnævnt til forstander for Statens Forsøgsstation i St. Jyndeved, når den hidtidige leder, forstander Fr. Heick den 1. april tiltræder som direktør for Det danske Hedeselskab.

*

De samvirkende Plantningsforeningers årsmøde

er fastsat til afholdelse i Ringkøbing fredag den 29. maj i Håndværkerforeningen. Den følgende dag bliver der udfugt over Skjern og rundt om Ringkøbing fjord med afslutning i Søndervig.

*

Djursland sdr. plantningsforening holdt forleden generalforsamling. Formanden, P. Madsen-Pedersen, redegjorde her for den i 1958 førte diskussion om fredningerne og plantningerne på Mols og udtalte bl. a., at det var hans opfattelse, at plantningerne på Mols er en hovedfaktor i bymnen-

skenes opdagelse af landsdelens særegne, venlige og smilende natur. Disse mennesker udefra er nu kommet til at holde så meget af Mols, at man nu ganske simpelt vil fratage beboerne retten til frit at disponere over deres jordarealer, fordi man nu synes, at der plantes for meget!

Plantningsforeningen havde i 1958 uddelt 27.200 nåletæer og 25.000 løvtræer. Formanden, P. Madsen-Pedersen, Stabrand, udtalte sin store tilfredshed med det omfattende og betydningsfulde arbejde, som Det flyvende Korps udrettede på Djursland.

*

Ny distriktsbestyrer i Nykøbing F.

Med virkning fra 1. januar er filialbestyrer F. Bækgaard, mose- og engafdelingens kontor i Hillerød, udnævnt til distriktsbestyrer ved afdelingens kontor i Nykøbing F., hvor han afløser distriktsbestyrer Aage Nielsen, der efter eget ønske er fratrådt.

Den nye distriktsbestyrer overtog stillingen den 1. marts.

*

Sevel plantningsforening har i 1958 udleveret 60.900 nåletæer og 10.800 løvtræer, hvilket er ca. 30.000 færre planter end året før. Denne tilbagegang skal dog ses på baggrund af, at Det flyvende Korps i løbet af de sidste 2 år samtidig har plantet 435.000 træer i det samme område.

*

A/S Borris aktieplantage udbetaler i år 8 % i udbytte.

*

Under formanden, fabrikant Johs. Randløvs energiske og initiativrige ledelse nærmer Skanderborg plantningsforening sig nu til at have et medlemstal på tæt ved 1000. Der er da også i det forløbne år udlevet 16.500 planter mere end året før, nemlig ialt 163.500.

Ved generalforsamlingen den 10. februar viste redaktør Skodshøj farvebilleder fra Irland og fortalte om plantningsarbejdet, der arbejdes meget stærkt med i den irske fristat.

*

Statsskovdirektør H. Frølund er beskikket til formand for den forstlige forsøgskommission.

*

Gårdejer Oscar Dam, Mammen, er blevet udnævnt til æresmedlem af Bjerringbro plantningsforening.

*

Hedeselskabet har købt fhv. landsretssagfører Vagnings villa i Vibæk ved Ebeltoft for 72.500 kr. Det er hensigten at indrette villaen til tjenestebolig for en forstmand.

*

Den 90-årige Starup plantage udbetaler i år 10 kr. i udbytte pr. aktie. Driftsregnskabet balancerer med 220.424 kr. og udviser et overskud på 31.521 kr. Status balancerer med 217.967 kr.

*

Rødbyfjords lodsejerlaug har i 1958 udleveret 63.000 nåletræer og 35.000 løvtræer til medlemmerne.

— Sindal plantningsforening har til 85 modtagere fordelt 56.000 nåletræer og 8300 løvtræer, og Frederikshavn plantningsforening har fordelt 62.000 nåletræer og 18.200 løvtræer.

— Ringkøbing og omegns plantningsforening har til 156 modtagere fordelt 67.700 nåletræer og 20.800 løvtræer.

*

Generaldirektør Bo von Stockenström, det svenske skovbrugs højt fortjente »grand old man«, har meddelt, at han ved Svensk Skogsvårdsforenings årsmøde i marts nedlægger hvervet som formand, som han har varetaget siden 1937, hvor han efterfulgte admiral Arvid Lindman.

*

Vejle og omegns plantningsforening har til 175 medlemmer udleveret 250.500 nåletræer og 46.500 løvtræer.

*

Ved Han Herredernes plantningsforenings generalforsamling forleden holdt skovrider C. F. Jensen, Hurup, et foredrag, hvori han navnlig omtalte vedligeholdelse og fornyelse af læhegn og gav en række værdifulde praktiske råd. Bl. a. brugte han det udtryk, at det er lettest og billigst at holde rent, hvorimod det er besværligt og dyrt at gøre rent i læhegnene.

Vi gengiver ligeledes et andet af foredragets mange værdifulde vink: »Således som vi i dag ser læplantninger om huse og haver passet, er de et tydeligt vidnesbyrd om, at folk ikke forstår, at ved hjælp af lætræer kan man skabe en have og ved hjælp af de samme lætræer kan man ødelægge en have. Det sidste sker, når lætræerne oplejet får lov til at vokse op til en sådan højde, at de helt eller delvis overskygger haven. Medens læ er gavnligt er skygge dobbelt fortrædeligt. Derfor bør læplantningerne gås igennem med udtynding hvert 2. eller 3. år.«

*

Blandt 227 medlemmer af Brædstrup plantningsforening er der i 1958 fordelt 238.000 planter.

*

Gårdejer Laur. Andersen, Gludsted, fik forleden på sin 70 års fødselsdag overrakt 300 kr. fra Holger Petersens legat under Hedeselskabet.

Den hædrende legattildeling er udtryk for anerkendelse af hans mangeårige og dygtige arbejde som hedeopdyrker og plantningsmand. Tildelingen var ledsaget af en skrivelse fra Hedeselskabet med tak for hans indsats.

*

I Sydslesvig og Holsten er der i en årrække plantet såkaldte skoleskove. Det er skoleelever, der har udført arbejdet og den største af dem er på ikke mindre end 8 ha. I alt er der nu over 500 sådanne skoleskove i landsdelen.

*

Ingen bedre investering

Hedebrugets lokalforening i Daugbjerg fejrede forleden 50 års jubilæum ved en fest på Kongenshus hotel. Kontorbestyrer Bent Davidsen oplyste ved denne lejlighed, at de 44 ejendomme, som Hedebruget havde været med til at oprette indenfor foreningens område i løbet af de 50 år, ialt havde modtaget ca. 60.000 kr. i tilskud fra staten. Nu betalte ejerne af de 800 ha, hvorpå disse ejendomme ligger, hvert år omtrent det samme beløb i skatter til staten.

Der er næppe nogen investering, der har betalt sig bedre for staten!

*

Skoven er Sveriges historie, men også dets fremtid, er et af de slagord, der bruges hyppigst i Sverige.

*

Bøvling aktie-plantage udbetaler i år 5 kr. i udbytte pr. aktie.

*

Tønder amts plantningsforening har i 1958 uddelt 385.000 nåletræer og 280.000 løvtræer.

BETONKLINKER
til
HULMURS- OG
STALDISOLERING

★
1/3 FISKBÆK
BETONKLINKERFABRIK
TELEFON HERBORG 12

A/S Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive
FRØAVL FRØHANDEL

Dansk
Plantageforsikringsforening

Det gensidige
forsikringselskab

tegner forsikring for gen-
plantningsværdien for nå-
letræsplantager overalt i
Danmark. — Indskud een
gang for alle 1 kr. pr. ha.
Årlig præmie pr. ha 50 øre,
minimum 2 kr. Vedtægter
og indmeldelsesblanketter
ved henvendelse til

FORENINGENS KONTOR
I VIBORG.
Telefon 1340.

Røde drænrør

føres altid på lager fra 2"
til 3" - Tilbud til tjeneste

A/S **Gammelgaard**
Teglværk
Telefon 187 - Skive

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Tlf. 111 Bjerringbro

ALLE

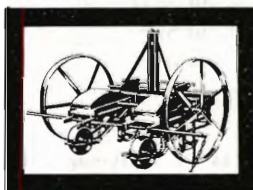
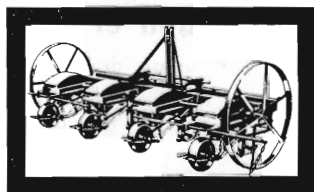
△ **MÆRKEDE RØR**

imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager
Altid leveringsdygtig

Denne maskine er en ny, men i
praksis helt gennemprøvet konstruk-
tion til såning af bede- og kålro-
frø.

Den sår ét korn ad gangen med
ca. 5 cm mellemrum. Bemærk, frø-
ets ringe faldhøjde sikrer nøjagtig
frøafstand. De sparer derfor på frø-
indkøbet, men fremfor alt går ud-
tyndingen hurtigt fra hånden —
ja, nogle mener, at man reelt spar-
er den første udttynding.

Maskinen leveres i
3 størrelser til 2-4^{'''}
eller 6 rækker.
Trykruller leveres i
to modeller til hen-
holdsvis let eller tung
jord.

Nu kan De rationalisere arbejdet i roerne

A/S GYRO
SKIVE TLF.1500

MAMMEN
EEN-KORNS-SÅMASKINE

Kupon:

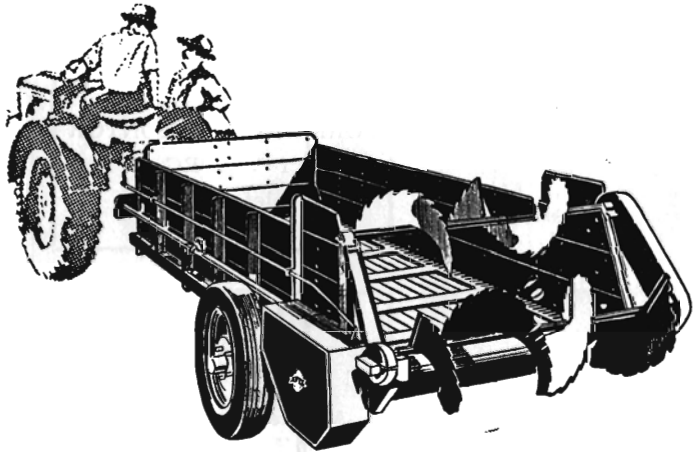
De bedes omgående tilsen-
de undertegnede gratis spe-
cialbrochure over Deres
eenkorns-såmaskine.

Navn.....
Adresse.....

SOLUS betyder enestående

*Køb
en*
SOLUS

STALDGØDNINGSSPREDER

**Hvorfor er en SOLUS staldgødningsspreder enestående?
Fordi den er utrolig alsidig.**

De kan bruge den:

- til udspredning af naturgødning,
- til udspredning af råkalk og mergel,
- til snitning af grøntfoder til ensilering,
- til læsning af roer i jernbanevogn,
- til opsætning af roebatterier på marken,
- til hjemkørsel af hø, korn m. m.
- som tohjulet landbrugsvogn,
- som selvflæsser af roer, kartofler m. m.

De får 8 maskiner i een SOLUS staldgødningsspreder. —
Læs alt om den mest alsidige maskine i dansk landbrug i vor
udførlige, illustrerede brochure, der tilsendes gratis fra

H. SØNDERBY & Co.
TARM . MASKINFABRIK . TLF. 16 - 34 - 179

SOLUS betyder enestående

ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING ...

På jorder med fintsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekøde») omkring stødfugerne.

Spørg Hedeselskabet.

Danmarks bedste....

Den største ydeevne af kløver-græsmarkerne opnås kun, når der sås frø af *Dæhnfeldts nye stammer*

RØDKLØVER tidlig

Dæhnfeldt Primo IV

RØDKLØVER halvsildig

Dæhnfeldt Monark IV

Frø af disse to værdifulde stammer - *Danmarks bedste* - kommer første gang i handelen forår 1959, men kun i begrænset omfang. Indgiv derfor straks Deres bestilling til en af vore forhandlere eller direkte til vort kontor.

VÆR
Dæhnfeldt-
KUNDE
det betaler sig

Dæhnfeldts
garanterede
Frø

TLF. 11 06 06 A/S L. DÆHNFELDT · ODENSE

Rødkjærso Cementvarefabrik

ved I. T. Birk · · · · · Telef. Rødkjærso 14

FØRER KUN Δ MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres

Forlang tilbud

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

»/ E. M. Christensen, Aarhus

Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 2 73 12

Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmøl

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

Telefon Skive 1030

Alle størrelser i drænrør leveres

Telefon Viborg 1330

Brostrøm^s

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV
Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert fo,mål

GUGKALK

— gi'r Grøde

Faa fuldt Udbytte af
Jorden. Brug vor aner-
kendte Jordbrugskalk
— det betaler sig!

GUG KALKVÆRK A/S

Elmealle 8, Hasseris. Tlf. Aalborg 21288.

Teglværkernes

SALGSKONTOR

ESBJERG

Telefon 265 - 546

Drænrør

2" — 15"

Mursten - Tagsten

PALUDANS PLANTESKOLE A/S

KLARSKOV

Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétræer

Forlang prislister

TELEFON KLARSKOV 9

CLOC

Liqueur
Gin
Whisky

Punktum- aerosol

**et nyt og bedre
middel i kampen
mod fluer og
flyvende insekter**

PUNKTUM bedøver ikke fluerne eller lægger en langsom og usikker død til rette for dem — man dræber dem simpelthen med et pust fra aerosolbeholderen — selv resistente (modstandsdygtige) fluer dræbes. — PUNKTUM kan uden risiko anvendes i hjemmet, i stalden, hønsehuset o. s. v. PUNKTUM er farveløst og pletter derfor ikke.

PUNKTUM er ikke brandbar

Vibe-Hastrup

Kemiske fabriker I/S

